EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 29.6.2021
COM(2021) 336 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Schengenin tietojärjestelmän (SIS) uusien oikeusperustojen täysimääräisen täytäntöönpanon valmistelujen tilanteesta asetuksen (EU) 2018/1861 66 artiklan 4 kohdan ja asetuksen (EU) 2018/1862 79 artiklan 4 kohdan mukaisesti

1. JOHDANTO

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 28. marraskuuta 2018 kolme uutta asetusta, jäljempänä ’asetukset’, Schengenin tietojärjestelmän perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä[1].

Asetuksen (EU) 2018/1861 66 artiklan 4 kohdan ja asetuksen (EU) 2018/1862 79 artiklan 4 kohdan mukaan komission on toimitettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomus asetusten täysimääräisen täytäntöönpanon valmistelujen tilanteesta.

Helmikuussa 2020 annetussa ensimmäisessä tilanneraportissa[2] kuvattiin valmistelutyötä, jota komissio, virastot ja jäsenvaltiot ovat tehneet 1. tammikuuta 2019 ja 30. syyskuuta 2019 välisenä aikana.

Tämä toinen tilanneraportti kattaa 1. lokakuuta 2019 ja 30. syyskuuta 2020 välisen ajanjakson[3]. Se perustuu tietoihin, joita jäsenvaltiot ja virastot ovat antaneet komissiolle kyselylomakkeissa ja kyselyissä, sekä kokouksista ja työpajoista saatuihin tuloksiin.

Eri jaksoissa kerrotaan komission, jäsenvaltioiden ja virastojen raportointijakson aikana suorittamasta työstä.

2. ASETUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANON VALMISTELUJEN TILANNE

2.1. Täytäntöönpanosäädösten laatiminen komissiossa

2.1.1. Vaatimukset

SIRENE-käsikirjan[4] kohdennettu muuttaminen on saatava valmiiksi, jotta Europol voi vaihtaa lisätietoja SIRENE-toimistojen kanssa asetuksen (EU) 2018/1861 63 artiklan 9 alakohdassa ja asetuksen (EU) 2018/1862 77 artiklan 7 alakohdassa säädetyllä tavalla.

Ennen kuin tarkistettu Schengenin tietojärjestelmä voidaan ottaa käyttöön asetuksen (EU) 2018/1861 66 artiklan 2 kohdan ja asetuksen (EU) 2018/1862 79 artiklan 2 kohdan mukaisesti, on myös hyväksyttävä täytäntöönpanosäädökset, joita asetusten täysimääräinen

---

1 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1860, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 1);
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1861, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 14);
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1862, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 56).

2 COM(2020) 72 final.

3 Raportoidut tiedot koskevat yksinomaan tämän kertomuksen kattamaa ajanjaksoa. Raportointijakson jälkeiset muut tapahtumat ja muu toiminta sisällytetään seuraavaa raportointijaksoa (1. lokakuuta 2020 ja 30. syyskuuta 2021 välistä aikaa) koskevaan kertomukseen.

4 SIRENE-käsikirja on täytäntöönpanosäädös, jossa esitetään kuulutuksiin liittyvien lisätietojen vaihtamista koskevat menettelyt.

soveltaminen edellyttää, Määräajaksi tarkistetun Schengenin tietojärjestelmän täysimääräiselle soveltamiselle on säädetty 28. joulukuuta 2021.

2.1.2. Teknisten täytäntöönpanopäätösten viimeistely

Raportointijakson aikana komissio sai yhteistyössä virastojen ja asianomaisen komitean[5] kanssa valmiiksi täytäntöönpanopäätöksiä koskevan työn. Päätökset ovat tekninen edellytys tarkistetun Schengenin tietojärjestelmän käyttöönotolle.

2.1.3. SIRENE-käsikirjan tarkistaminen kahdessa vaiheessa

Komissio edistyi raportointijakson aikana huomattavasti SIRENE-käsikirjan kaksivaiheisessa tarkistamisessa yhteistyössä virastojen ja SIS-SIRENE-komitean kanssa:

- vaihe I: nykyisen SIRENE-käsikirjan[6] kohdennettu muuttaminen, jotta Europol voi osallistua lisätietojen vaihtamiseen SIRENE-toimistojen kanssa asetuksen (EU) 2018/1861 63 artiklan 9 alakohdassa ja asetuksen (EU) 2018/1862 77 artiklan 7 alakohdassa säädetyllä tavalla;

- vaihe II (täytetään ennakkoedellytyksenä tarkistetun Schengenin tietojärjestelmän täysimääräiselle soveltamiselle): SIRENE-käsikirjan täydellinen päivitys, johon sisältyvät kaikki asetusten edellyttämät uudet menettelyt.

Vaiheen I mukaisen SIRENE-käsikirjan kohdennetun muuttamisen osalta komissio on laatinut erityisiä sääntöjä lisätietojen vaihtamisesta Europolin ja SIRENE-toimistojen välillä. Säännöt koskevat erityisesti

- käsittelykoodien käyttöä;
- Europolin suorittamaa lisätietojen toimittamista vastaavuuden jälkeen;
- SIRENE-toimistojen suorittamaa lisätietojen toimittamista terrorismirikoksiin liittyvistä kuulutuksista saadun osuman jälkeen;
- Europolin menettelyjä tilanteissa, joissa sen on hankittava lupa tietojen ja lisätietojen käyttöön tai niiden jakamiseen kolmansien maiden kanssa;
- Europolin menettelyjä tilanteissa, joissa sen on saatava lupa lisätietojen säilyttämisen jatkamiseen; ja
- Europolin suorittamaa lisätietojen vaihtamista koskevien tilastojen keräämistä ja toimittamista.

Valmistelutyö on saatu päätökseen raportointikauden aikana.

Vaiheen II mukaisen SIRENE-käsikirjan täydellisen tarkistamisen osalta komissio on raportointijakson aikana järjestänyt yhdeksän SIRENE-alaryhmän kokousta, joissa analysoitiin perusteellisesti asetuksiin perustuvia menettelyvaatimuksia. Raportointijakson aikana on saatu päätökseen pääasiallinen valmistelutyö, joka käsitti SIRENE-lomakkeiden

[5] Termi ”SIS-SIRENE-komitea” kattaa sekä SIS-SIRENE-komitean (poliisi) että SIS-SIRENE-komitean (rajat) (ks. https://ec.europa.eu/transparency/regcomitology/index.cfm?do=List.list).

[6] Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2017/1528, annettu 31 päivänä elokuuta 2017, SIRENE-käsikirjasta ja muista toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) täytäntöönpanotoimenpiteistä annetun täytäntöönpanopäätöksen 2013/115/EU liitteen korvaamisesta (EUVL L 231, 7.9.2017, s. 6).

(SIRENE-toimistojen jäsenneltyyn lisätietojen vaihtamiseen käyttämät mallit) tarkistamisen ja SIRENE-lomakkeiden vaihtoa koskevien teknisten eritelmien tarkistamisen.

Työtä jatketaan seuraavalla raportointijaksolla. Tavoitteena on päästä yhteisymmärrykseen SIRENE-käsikirjan luonnoksesta SIS-SIRENE-komiteassa ja hyväksyä tarkistettu SIRENE-käsikirja seuraavan raportointijakson loppuun mennessä.

2.2. SIS-keskusjärjestelmän[7] kehittäminen ja testauksen valmistelu eu-LISAssa

2.2.1. Eu-LISAn tehtävät

Eu-LISA vastaa SIS-keskusjärjestelmän toiminnasta ja kehittämisestä, ja sillä on keskeinen rooli asetusten täytäntöönpanossa. Eu-LISAn pääasiallisena tehtävänä on

- päivittää SIS-keskusjärjestelmän teknisiä asiakirjoja sekä SIS-keskusjärjestelmän ja kansallisten järjestelmien välistä vuorovaikutusta asetuksiin ja täytäntöönpanosäädöksiin sisältyvien vaatimusten mukaisesti;

- toteuttaa tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja virastojen kanssa SIS-keskusjärjestelmän tarvittavat muutokset sekä valmistella, koordinoida ja toteuttaa kaikki testaustoimet, jotka liittyvät SIS-keskusjärjestelmään ja vuorovaikutukseen kansallisten järjestelmien kanssa;

- saada päätökseen kaikki testaustoimet, jotka on suoritettava ennen kuin tarkistettu Schengenin tietojärjestelmä voidaan ottaa käyttöön asetuksen (EU) 2018/1861 66 artiklan 2 kohdan ja asetuksen (EU) 2018/1862 79 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

2.2.2. Ensimmäisen täytäntöönpanovaiheen käynnistyminen 8. tammikuuta 2020

Eu-LISA otti 8. tammikuuta 2020 asetusten mukaisesti käyttöön SIS-keskusjärjestelmän päivityksen ensimmäisen version, jossa annettiin Europolille täysi pääsy kaikkiin Schengenin tietojärjestelmässä luotuihin kuulutuksiin. Lisäksi siinä annettiin Euroopan raja- ja merivartiovirastolle mahdollisuus luoda tekninen yhteys SIS-keskusjärjestelmään, kuten asetuksen (EU) 2018/1861 63 artiklan 9 alakohdassa ja asetuksen (EU) 2018/1862 77 artiklan 7 ja 8 alakohdassa edellytetään. Mainituille virastoille on myönnetty myös pääsy Schengenin tietojärjestelmän sormenjälkien hakutoimintoon.

2.2.3. SIS-keskusjärjestelmän muun kuin biometrisen osan kehittämisen valmistelu toiminnan aloittamiseksi ennen vuoden 2021 loppua

Eu-LISA järjesti raportointijakson aikana kymmenen projektinhallintafoorumin kokousta, joihin osallistuivat kaikki sidosryhmät (komissio, jäsenvaltiot, Europol, Eurojust ja Euroopan raja- ja merivartiovirasto) sekä ulkopuolinen toimeksisaaja, joka ohjaa teknisten eritelmien

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1861, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 14), 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa kuvattu ’SIS-keskusjärjestelmä’; ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1862, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 56).

kehittämistä ja valmiiksi saamista asiasta vastaavassa komiteassa hyväksyttyjen teknisten sääntöjen mukaisesti.

Kaikki sidosryhmät hyväksyivät Schengenin tietojärjestelmän tarkistuksen muuta kuin biometristä osaa koskevat tekniset eritelmät toukokuussa 2020, ja eu-LISA on raportointijakson aikana aloittanut vaadittujen muutosten tekemisen SIS-keskusjärjestelmään.

2.2.4. SIS-keskusjärjestelmän biometrisen osan kehittämisen valmistelu toiminnan aloittamiseksi ennen vuoden 2021 loppua

Eu-LISA järjesti raportointijakson aikana yhdeksän erityiskokousta kaikkien sidosryhmien (komissio, jäsenvaltiot, Europol, Eurojust ja Euroopan raja- ja merivartiovirasto) sekä sormenjälkien automaattisesta tunnistusjärjestelmästä vastaavan ulkopuolisen toimeksisaajan kanssa. Tämän järjestelmän biometrinen osa otettiin käyttöön maaliskuussa 2018, mutta asetusten mukaan siihen on tehtävä merkittäviä muutoksia. Biometrisiä hakuja laajennetaan erityisesti uusilla sormenjälkitietojen luokilla (kämmenjäljet ja sormenjäljet).

Analysointi- ja suunnitteluvaihe, joka käsitti hankkeen alullepanoa, vaatimuksia ja eritelmiä koskevan valmistelutyön, saatiin päätökseen raportointijakson aikana, ja tekniset eritelmät saatiin valmiiksi ja hyväksyttiin 1. lokakuuta 2020. Toinen vaihe eli täytäntöönpano on nyt käynnistetty.

2.2.5. SIRENE-toimistojen välistä lisätietojen vaihtamista koskevien teknisten eritelmien tarkistaminen

Asiasta vastaavan komitean suorittama 2.1.3 kohdassa tarkoitettu lomakkeiden tarkistaminen edellytti lomakkeiden ja niihin liittyvien asiakirjojen vaihtamista koskevien teknisten eritelmien päivittämistä. Eu-LISAn tehtäväksi on asetuksen (EU) 2018/1861 ja asetuksen (EU) 2018/1862 yhteisen 15 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti annettu lisätietojen vaihtoa SIRENE-toimistojen välillä koskevien teknisten eritelmien ylläpito ja päivittäminen.

Raportointijakson aikana eu-LISA järjesti kaikkien sidosryhmien kanssa viisi työpajaa, ja syyskuussa 2020 päästiin yhteisymmärrykseen vaatimuksista. Tekniset eritelmät ja asiakirjat on tarkoitus saada valmiiksi ja hyväksyä vuoden 2020 loppuun mennessä.

2.2.6. Yhteenveto ja riskit

Edellisen raportointijakson aikana eu-LISA aloitti hankkeen valmistelut perustamalla teknisiä ryhmiä ja organisoimalla kokonaissuunnittelun, ja nyt SIS-keskusjärjestelmän kehittäminen edistyy asetusten mukaisesti.

SIS-keskusjärjestelmän muun kuin biometrisen osan tekniset eritelmät on hyväksytty, ja järjestelmän kehittämistä jatketaan. SIS-keskusjärjestelmän biometrisen osan tekniset eritelmät on saatu valmiiksi, ja järjestelmän kehittäminen on aloitettu. Teknisten eritelmien kaksi osaa yhdistetään yhdeksi asiakirjaksi vuoden 2020 loppuun mennessä.

Covid-19-kriisi on haitannut kokonaissuunnittelua aiheuttamalla laitepulaa, laitetoimitusten viivästymistä, matkustusrajoituksia ja esteitä pääsyssä eu-LISAn tietokeskuksiin. Kokonaissuunnittelua vuosille 2020 ja 2021 tarkistettiin, ja vuonna 2021 keskitytään testaustoimiin jäsenvaltioiden ja virastojen kanssa seuraavan raportointijakson jälkeiseen marraskuuhun saakka. Kokonaissuunnittelun mukaan tarkoituksena on edelleen ottaa tarkistetun Schengenin tietojärjestelmän lopullinen versio käyttöön vuoden 2021 loppuun mennessä asetuksissa säädettyjen määräaikojen mukaisesti.

2.3. Jäsenvaltioiden valmistelut

2.3.1. Soveltamisala ja vaatimukset

Tämä kertomus koskee 25:tä EU:n jäsenvaltiota ja neljää Schengenin säännöstöön osallistuvaa maata[8], jotka oli liitetty SIS-keskusjärjestelmään raportointijakson aikana, sekä kahta EU:n jäsenvaltiota (Kypros ja Irlanti), joita ei ollut liitetty SIS-keskusjärjestelmään raportointijakson aikana.[9]

Asetuksen (EU) 2018/1861 66 artiklan 5 kohdan c alakohdassa ja asetuksen 2018/1862 79 artiklan 5 kohdan c alakohdassa edellytetään, että kaikki SIS-keskusjärjestelmään liitetyt jäsenvaltiot ovat toteuttaneet Schengenin tietojärjestelmän sormenjälkien automaattinen tunnistusjärjestelmä -hakutoiminnon kansallisissa järjestelmissään 28. joulukuuta 2020 mennessä. Tämä velvoite ei vielä koske Kyprosta eikä Irlantia, koska niitä ei ollut vielä liitetty SIS-keskusjärjestelmään raportointijakson aikana.

Lisäksi kaikkien SIS-keskusjärjestelmään liitettyjen jäsenvaltioiden on varmistettava kansallisten järjestelmien oikea-aikainen kehittäminen hyväksyttyjen asiakirjojen ja teknisten eritelmien mukaisesti.

Jäsenvaltioiden on pitänyt ilmoittaa komissiolle, että ne ovat suorittaneet tarvittavat tekniset ja oikeudelliset järjestelyt tietojen käsittelemiseksi ja lisätietojen vaihtamiseksi jäljempänä mainittujen asetusten mukaisesti, ennen kuin tarkistettu Schengenin tietojärjestelmä voi aloittaa toimintansa asetuksen (EU) 2018/1861 66 artiklan 2 kohdan ja asetuksen (EU) 2018/1862 79 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

2.3.2. Schengenin tietojärjestelmän käyttöönoton tilanne – sormenjälkien automaattinen tunnistusjärjestelmä (saatettava päätökseen vuoden 2020 loppuun mennessä)

Velvoite ottaa käyttöön Schengenin tietojärjestelmän sormenjälkien hakutoiminto koskee 25:tä EU:n jäsenvaltiota ja neljää Schengenin säännöstöön osallistuvaa maata (Kypros ja Irlanti eivät vielä tällä raportointijaksolla kuulu velvoitteen piiriin).

Tilanne raportointijakson loppuun mennessä (30. syyskuuta 2020) on seuraava:

- 29 osallistujavaltiosta 22 on jo ottanut käyttöön sormenjälkien hakutoiminnon;
- 29 osallistujavaltiosta 5 on suunnitellut ottavansa käyttöön sormenjälkien hakutoiminnon ennen vuoden 2020 loppua;
- 29 osallistujavaltiosta 2 on suunnitellut ottavansa sormenjälkien hakutoiminnon käyttöön vuoden 2021 alussa; kyseiset kaksi valtiota ilmoittivat, että viivästyminen johtuu covid-19-kriisin vaikutuksista.

[8] Sveitsi, Liechtenstein, Norja ja Islanti.

[9] Lisäksi on todettava, että vaikka Yhdistynyt kuningaskunta oli edelleen liitettynä Schengenin tietojärjestelmään raportointijakson aikana, tämä kertomus ei koske sitä, sillä se ei osallistunut asetusten täytäntöönpanon valmisteluihin.

2.3.3. Asetusten täysimääräisen täytäntöönpanon valmistelu (saatettava päätökseen vuoden 2021 loppuun mennessä)

Jäsenvaltioiden valmistelutoimet ovat ratkaisevan tärkeitä, koska komissio voi vahvistaa päivämäärän uuden Schengenin tietojärjestelmän asetuksen (EU) 2018/1861 66 artiklan 2 kohdan ja asetuksen (EU) 2018/1862 79 artiklan 2 kohdan mukaisen toiminnan aloittamiselle vasta sen jälkeen, kun jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet komissiolle toteuttaneensa tarvittavat tekniset ja oikeudelliset järjestelyt.

Komissio pyysi kaikkia EU:n jäsenvaltioita ja Schengenin säännöstöön osallistuvia maita raportoimaan syyskuussa 2020 käyttöön otetun kyselylomakkeen avulla raportointijakson aikana kansallisella tasolla tehdyistä valmisteluista. Kaikki jäsenvaltiot vastasivat (31 vastaajaa).

Jäsenvaltioita pyydettiin toimittamaan tietoja seuraavista osa-alueista:

- hankkeiden suunnittelu ja hallinnointi,
- sisäinen koordinointi,
- talousarviota, henkilöresursseja, organisointia ja kansallista lainsäädäntöä koskeva vaikutustenarviointi,
- riskit.

Hankkeiden suunnittelun osalta lähes kaikki jäsenvaltiot ja Schengenin säännöstöön osallistuvat maat (29 kaikkiaan 30 vastaajasta) ovat jo alkaneet määritellä hankesuunnitelmaa ja siihen liittyviä välitavoitteita tai ovat jo määritelleet ne (15 enemmän kuin vuonna 2019). Lisäksi 28 valtiota 31 vastanneesta on perustanut tai perustaa lähitulevaisuudessa erityisen projektiryhmän ja on nimittänyt projektipäällikön. Muissa kolmessa valtiossa täytäntöönpanon toteuttavat olemassa olevat yksiköt tai ryhmät. Valtaosa (24) vastanneista valtioista käynnisti vuonna 2020 toimivaltaisten viranomaisten välisen yhteistyön kansallisella tasolla.

Vaikutustenarviointi on nyt jäsenvaltioissa eri valmisteluvaiheissa[10]:

talousarviovaikutusten arviointi:

- 14 jäsenvaltiota on saanut arvioinnin valmiiksi ja kohdentanut siihen liittyvät määrärahat;
- 16 jäsenvaltiota on saanut arvioinnin valmiiksi ja aikoo kohdentaa määrärahat vuoden 2020 loppuun mennessä tai vuoden 2021 alussa;
- 1 jäsenvaltio aloittaa arvioinnin vuoden 2020 loppuun mennessä;

henkilöresurssitarpeiden arviointi:

- 17 jäsenvaltiota on saanut arvioinnin päätökseen;

[10] Kaikki jäsenvaltiot eivät kyenneet toimittamaan arviota kustakin kyselylomakkeessa olevasta luokasta.

- 9 jäsenvaltiota saattaa arvioinnin päätökseen vuonna 2020 tai 2021;

- 5 jäsenvaltiota aloittaa arvioinnin vuoden 2021 loppuun mennessä tai ei ilmoittanut ajankohtaa;

organisatoristen tarpeiden arviointi:

- 5 jäsenvaltiota on saanut arvioinnin päätökseen ja toteuttanut toimenpiteitä täytäntöönpanoa varten;

- 14 jäsenvaltiota on saanut arvioinnin päätökseen, mutta niiden on toteutettava toimenpiteitä täytäntöönpanoa varten;

- 9 jäsenvaltiota saa arvioinnin päätökseen vuoden 2020 loppuun mennessä tai vuoden 2021 alussa;

- 3 jäsenvaltiota kertoi aloittaneensa arvioinnin mutta ei ilmoittanut valmistumisaikaa;

kansalliseen lainsäädäntöön kohdistuvien vaikutusten arviointi:

- 1 jäsenvaltio on saanut arvioinnin valmiiksi ja hyväksynyt muutokset;

- 16 jäsenvaltiota on saanut arvioinnin valmiiksi ja aloittanut muutosten hyväksymisen;

- 4 jäsenvaltiota saa arvioinnin valmiiksi vuoden 2020 loppuun mennessä;

- 7 jäsenvaltiota saattaa arvioinnin päätökseen vuoden 2021 alussa tai vuonna 2021;

- 3 jäsenvaltiota saa arvioinnin valmiiksi vuoden 2021 loppuun mennessä.

2.3.4. Yhteenveto ja riskit

Jäsenvaltiot edistyivät raportointijakson aikana kaikilla asetusten täysimääräistä täytäntöönpanoa koskevan hankkeen valmistelun aloilla. Jäsenvaltiot edistyvät järjestelmän vaatimusten analysoinnissa, ja muutamat jäsenvaltiot ovat jo aloittaneet kansallisten järjestelmiensä kehittämisen raportointijakson aikana. SIS-keskusjärjestelmän biometrisen osan ja muun kuin biometrisen osan teknisten eritelmien hyväksyminen raportointijakson aikana on antanut jäsenvaltioille mahdollisuuden aloittaa kyseinen kansallinen kehittämistyö. Pääasiallinen työ tehdään kuitenkin seuraavalla raportointijaksolla, joka alkaa 1. lokakuuta 2020.

Useimmat jäsenvaltiot saavat sormenjälkien hakutoiminnon käyttöön asetusten vaatimusten mukaisesti vuoden 2020 loppuun mennessä.

Kyselyyn antamissaan vastauksissa jäsenvaltiot toivat esille useita hankkeeseen liittyviä kansallisen tason riskejä ja menestystä haittaavia tekijöitä, kuten

- covid-19-pandemian aiheuttamien mahdollisten viivästysten vaikutukset yleisenä riskitekijänä;

- kunnianhimoiset aikataulut ja monet laaja-alaisiin tietojärjestelmiin liittyvät hankkeet, joiden määräajat ovat samat;

- henkilöstöongelmat, tarjouskilpailumenettelyihin liittyvät ongelmat ja sisäisiin lainsäädäntömenettelyihin liittyvät kysymykset.

Komissio ja eu-LISA jatkavat jäsenvaltioiden valmistelutoimien tarkkaa seurantaa asiasta vastaavan komitean ja projektinhallintafoorumin säännöllisissä kokouksissa.

2.4. Virastot

2.4.1. Soveltamisala ja vaatimukset

Tässä kertomuksen osassa keskitytään Europolin ja Euroopan raja- ja merivartioviraston tekemiin valmisteluihin, sillä näihin virastoihin vaikuttavat säännökset tulivat voimaan jo vuoden 2019 loppuun mennessä. Eurojustiin vaikuttavat muutokset ovat vähäisiä, ja ne tulevat voimaan vasta vuoden 2021 lopussa. Eurojust ei myöskään vastannut kyselyyn. Se on kuitenkin otettava mukaan seuraavaa raportointijaksoa koskevaan kertomukseen.

2.4.2. Europol

Europol käyttää jo Schengenin tietojärjestelmää. Asetuksiin sisältyy Europoliin liittyviä muutoksia seuraavilla kahdella osa-alueella:

- pääsy kaikkiin kuulutusluokkiin ja

- yhteys SIRENE-verkostoon.

Uusia säännöksiä sovelletaan vuoden 2019 lopusta alkaen.

Europol saattoi tekniset valmistelut päätökseen marraskuun 2019 loppuun mennessä saadakseen pääsyn kaikkiin kuulutuksiin nykyisellä hakuliittymällä. Tammikuussa 2020 Europolille annettiin tekniset mahdollisuudet käyttää kaikkia kuulutustyyppejä osana uutta Schengenin tietojärjestelmää. Europol mahdollisti raportointijakson aikana tämän pääsyn loppukäyttäjilleen saatuaan myönteisen tuloksen Euroopan tietosuojavaltuutetun ennakkokuulemismenettelystä.

Alun perin Europolin tavoitteena oli olla valmis liittymään SIRENE-verkostoon vuoden 2020 loppuun mennessä. SIRENE-toiminnon toteuttamisen valmistelut jatkuivat Europolissa kuitenkin vielä vuoden 2020 aikana. Europol suunnittelee uudelleen sisäisiä toimintaprosesseja, joihin SIRENE-tietovirta vaikuttaa, ja validoi yksityiskohtaiset vaatimukset SIRENE-järjestelmän sähköpostin välityspalvelun integroinnille Europolin sisäiseen ympäristöön. Väliaikaisen ratkaisun, jolla mahdollistetaan SIRENE-viestien hakeminen, käsittely ja lähettäminen, on tarkoitus olla valmis testattavaksi vuoden 2020 loppuun mennessä, ja Europolin on määrä olla valmis panemaan täysimääräinen SIRENE-toiminto täytäntöön vuoden 2021 loppuun mennessä eikä vuonna 2020, kuten aiemmin oli suunniteltu.

2.4.3. Euroopan raja- ja merivartiovirasto

Asetusten mukaan Euroopan raja- ja merivartioviraston lähettämien ryhmien jäsenillä on vuoden 2019 lopusta lähtien oikeus käyttää kaikkia kuulutusluokkia. Ryhmien jäsenten on käytettävä Schengenin tietojärjestelmää Euroopan raja- ja merivartioviraston perustaman ja ylläpitämän teknisen käyttöliittymän kautta. Virasto toteutti vuonna 2019 kaikki valmistelut eri osiin jaetun hankkeen puitteissa.

Raportointijakson aikana Euroopan raja- ja merivartiovirasto toteutti seuraavat toimet:

- hankkeen alullepanoasiakirjan lopullinen versio hyväksyttiin elokuussa 2020;

- helmikuussa 2020 aloitettiin rajoitettu menettely Euroopan raja- ja merivartiovirastoon hankittavan ohjelmistoratkaisun kehittämistä koskevan puitesopimuksen tekemiseksi; menettely viivästyi covid-19-pandemian vuoksi, ja tarjoajilta odotetaan tarjouksia lokakuun 2020 loppuun mennessä;

- tarjouskilpailuilmoitus lomakkeenlukijoiden ja sormenjälkiskannereiden hankkimiseksi julkaistaan uudelleen lokakuun 2020 loppuun mennessä;

- hankeryhmä on laatinut menettelytapaohjeiden ensimmäisen luonnoksen, ja siitä on pidetty sisäinen kuuleminen Euroopan raja- ja merivartiovirastossa; jäsenvaltioiden kuuleminen on käynnissä;

- eu-LISA toimitti uusia laitteistoja Schengenin tietojärjestelmän verkkoyhteyksiä varten ja järjesti teknisiä työpajoja keskeisten virastojen edustajille.

Vuoden 2019 arviosta poiketen hankkeen arvioidaan nyt kestävän yhteensä 31 kuukautta, ja lopullisen toimituspäivän on määrä olla toukokuussa 2022. Hankkeen ensimmäisen merkittävän tuotoksen (hakujen verkkosovelluksen) arvioidaan valmistuvan marraskuussa 2021.

3. PÄÄTELMÄT

Toisella raportointijaksolla (30. syyskuuta 2019 – 30. syyskuuta 2020) eri sidosryhmät ovat edistyneet merkittävästi asetusten täytäntöönpanossa noudattaen määriteltyjä välitavoitteita:

1) **täytäntöönpanovaihe I (vuoden 2019 lopusta alkaen)**: eu-LISA sai 8. tammikuuta 2020 mennessä päätökseen tarvittavat valmistelut antaakseen Europolille täyden pääsyn Schengenin tietojärjestelmään ja mahdollistaakseen Euroopan raja- ja merivartioviraston liittymisen Schengenin tietojärjestelmään; Europolilla on pääsy kaikkiin kuulutusluokkiin; Euroopan raja- ja merivartiovirasto jatkoi hanketta, joka mahdollistaa sen ryhmien jäsenille pääsyn Schengenin tietojärjestelmään marraskuussa 2021;

2) **täytäntöönpanovaihe II (vuoden 2020 loppuun mennessä)**: raportointijakson lopussa 22 jäsenvaltiota on ottanut käyttöön sormenjälkien hakutoiminnon; viisi jäsenvaltiota suunnittelee vielä ottavansa toiminnon käyttöön vuoden 2020 loppuun mennessä; arvioiden mukaan täytäntöönpano viivästyy hieman kahdessa jäsenvaltiossa (valmistuu alkuvuonna 2021);

3) **täytäntöönpanovaihe III (vuoden 2021 loppuun mennessä):** raportointijakson aikana jatkettiin komission ja eu-LISAn koordinoimia toimia asetusten täysimääräisen täytäntöönpanon edellyttämien täytäntöönpanotoimenpiteiden ja teknisten eritelmien valmistelemiseksi; valmistelutyön eräiden tärkeiden välitavoitteiden valmiiksi saaminen vuonna 2020 (tekniset täytäntöönpanosäädökset ja tekniset eritelmät) mahdollisti sen, että jäsenvaltiot pystyivät aloittamaan kansallisen kehittämistyön, jonka tulosten on määrä olla käyttöönottovalmiina vuoden 2021 loppuun mennessä.

Covid-19-pandemia on haitannut täytäntöönpanoaikataulun toteuttamista, mutta komission, eu-LISAn ja jäsenvaltioiden viime kuukausina käyttöön ottamat toimet ovat toistaiseksi osoittautuneet tehokkaiksi ja ovat lieventäneet haittavaikutuksia keskustasolla ja kansallisella tasolla.

Kaksi jäsenvaltiota ilmoitti, etteivät ne pysty ottamaan sormenjälkien hakutoimintoa käyttöön vuoden 2020 loppuun mennessä asetuksessa säädetyllä tavalla. Viivästyminen kestää kuitenkin vain muutamia kuukausia ja käyttöönoton on määrä tapahtua vuoden 2021 alussa.

Komissio jatkaa suoraa yhteydenpitoa sekä poliittisella että teknisellä tasolla ja seuraa yhteistyössä eu-LISAn hallintoneuvoston kanssa tarkistetun Schengenin tietojärjestelmän täytäntöönpanon edistymistä rajaturvallisuuden ja sisäisen turvallisuuden tietojärjestelmien yhteentoimivuuden puitteissa.

Kolmannessa tilanneraportissa on määrä kuvata sidosryhmien toimia seuraavalla raportointijaksolla 1. lokakuuta 2020 ja 30. syyskuuta 2021 välisenä aikana.